

Voorjaarsnota 2019

gemeente
Midden-Groningen

Gemeente Midden-Groningen

Bezoekadres: Locatie Hoogezand(De Poort)
Kerkstraat 2
9601 AK HOOGEZAND

Locatie Slochteren
Hoofdweg 10A
9621 AL SLOCHTEREN

Locatie Muntendam
Kerkstraat 2
9649 GR MUNTENDAM

Postadres: Postbus 75
9600 AB HOOGEZAND

Telefoon: 0598-373737

Fax: 0598-373699

E-mail: gemeente@midden-groningen.nl

Internet: www.midden-groningen.nl

Inhoudsopgave

1. INLEIDING EN LEESWIJZER	3
1.1 INLEIDING.....	3
1.2 LEESWIJZER.....	3
2. SAMENVATTING	4
2.1 SAMENVATTING.....	4
3. BELEIDSMATIGE ONTWIKKELINGEN	6
3.1 DORPEN EN WIJKEN (GROOTS IN KLEINSCHALIGHEID)	6
3.2 SOCIAAL (IEDER MENS TELT).....	9
3.3 ECONOMIE (ECONOMIE VAN DE TOEKOMST EN OMGEVING)	12
3.4 DIENSTVERLENING (GEMEENTE ALS BONDGENOOT)	16
3.5 BESTUUR EN BEDRIJFSVOERING	17
3.6 GEVOLGEN GASWINNING (NPG / BATCH 1588)	20
4. FINANCIËEL PERSPECTIEF.....	22
4.1 FINANCIËEL BEELD	22
4.2 VOORJAARSNOTA 2019.....	22
4.3 DEKKINGSVOORSTEL	23
4.4 ONTWIKKELINGEN ALGEMENE RESERVE	24
4.5 UITGANGSPUNTEN BEGROTING 2020-2023	24
5. RISICO'S.....	27
5.1 OMVANG WEERSTANDSVERMOGEN	27
5.2 OVERZICHT RISICO'S	27
6. BIJLAGEN.....	29
6.1 BIJLAGE 1 : FINANCIËEL OVERZICHT VOORSTELLEN	29
6.2 BIJLAGE 2 : VERVANGINGSINVESTERINGEN.....	29

1. Inleiding en leeswijzer

1.1 Inleiding

Voor u ligt de Voorjaarsnota 2019 van de gemeente Midden-Groningen. In de Voorjaarsnota 2019 worden de financiële ontwikkelingen van 2019 en het komende meerjarenperspectief, waaronder de vervangingsinvesteringen in 2020, in beeld gebracht.

Tevens is de Voorjaarsnota een gelegenheid om de begroting 2019 beleidsmatig aan te passen op de uitvoeringsagenda van het coalitieakkoord. Een aantal voorstellen heeft daarop betrekking, namelijk: woonvisie, gebiedsmarketing en omgevingswet. Een andere component is de ontwikkeling van het meerjarenperspectief van onze verbonden partijen, waaronder de Omgevingsdienst Groningen en de Veiligheidsregio.

In de samenvatting wordt op hoofdlijn ingegaan op de kwetsbare financiële positie van de gemeente. Kwetsbaar omdat we moeten constateren dat de tekorten van het meerjarenperspectief 2019-2023 ten opzichte van de ombuigingsvoorstellen wederom toenemen.

1.2 Leeswijzer

Deze Voorjaarsnota begint in hoofdstuk 2 met de samenvatting.

In hoofdstuk 3 wordt een nadere invulling gegeven aan de ontwikkelingen veelal gepaard met financiële consequenties.

In hoofdstuk 4 gaan we in op het financiële beeld (perspectief). En zijn ook de uitgangspunten voor de begroting 2020 - 2023 opgenomen.

Hoofdstuk 5 tenslotte geeft inzicht in het geactualiseerde beeld van de ontwikkeling van de algemene reserve en de risico's in relatie tot het weerstandvermogen.

Hoofdstuk 6 geeft de bijlagen weer.

2. Samenvatting

2.1 Samenvatting

In de begroting 2019 hebben wij onze ambities vertaald naar beleid en middelen. Ambities die zijn verwoord in het coalitieakkoord Midden-Groningen 2018-2022. Een financiële uitdaging omdat wij met tegenvallers worden geconfronteerd, zoals wij eerder aan uw raad hebben gemeld. Bij ongewijzigd beleid zullen de tekorten verder oplopen; daarom hebben wij ombuigingsvoorstellen gepresenteerd die moeten leiden tot een meer solide financiële basis in de komende jaren. Een gezonde financiële basis betekent dat de begroting en het meerjarenperspectief structureel sluitend zijn en de gemeente een algemene reserve heeft om risico's en tegenvallers te kunnen opvangen. Mede om deze reden treft u in deze Voorjaarsnota slechts een beperkt aantal beleidsvoornemens aan: ze worden begrensd door de financiële mogelijkheden en beperkingen in de komende jaren.

Midden-Groningen is ontstaan op 1 januari 2018 en wil zich positioneren als veelkleurige middelgrote gemeente met 61.000 inwoners. Een gemeente waar het goed wonen, werken en recreëren is. Om deze ambitie te kunnen realiseren hebben wij in het afgelopen jaar met onze inwoners gesprekken gevoerd over onze ambities. We willen het Stadshart een flinke impuls geven en - als onderdeel van de verbetering van de entree van Hoogezand - hebben we de gemeentelijke bijdrage opgenomen voor de reconstructie van de Knijpsbrug en omgeving. Er is een grote werkvoorraad aan ruimtelijke projecten die met de huidige formatie niet kunnen worden geleid. We stellen daarom voor om de huidige groep projectleiders tijdelijk uit te breiden en te concentreren op één centrale plek binnen onze organisatie. Daarmee wordt een goede basis gevormd voor projectmanagement: samen leren te ontwikkelen en verder te professionaliseren.

Het is onze ambitie om meer mensen kennis te laten maken met de aantrekkelijke (recreatieve) kanten van onze gemeente. Gebiedsmarketing Midden-Groningen is de uitvoerende partij die Midden-Groningen goed op de kaart moet zetten. Om deze jonge partij de kans en gelegenheid haar taken goed te kunnen uitvoeren is een bijdrage opgenomen in deze Voorjaarsnota.

Vanwege de herindeling wordt het harmonisatiebeleid voortgezet. Dit betekent dat binnen twee jaar na de herindeling het lokale beleid van de voormalige gemeenten omgezet dient te zijn in eenduidig beleid, geldend voor geheel Midden-Groningen. We zijn gestart met de harmonisatie van beleid en beheer op het gebied van afval, groen, gladheid, wegen, openbare verlichtingen, kunstwerken en beschoeiingen. Uw raad heeft onlangs ingestemd met een nieuwe afvalvisie. We zijn bezig met o.a. het opstellen van een nieuw gemeentelijk verkeer- en vervoerplan.

Toch zijn er ook onderwerpen die onze ambities beïnvloeden. Waarop we onvoldoende invloed hebben en dus het evenwicht tussen ambities en problemen verstoren. In Midden-Groningen staan van oorsprong verhoudingsgewijs (te)veel inwoners aan de kant. Om uiteenlopende redenen zijn er in Midden-Groningen meer kinderen in de jeugdhulpverlening dan in soortgelijke gemeenten van gelijke omvang. Een belangrijke oorzaak is langdurige armoede, vaak met ontwikkelachterstand. Op dit moment ontvangen ruim 2000 kinderen jeugdhulp; oftewel 1 op 6 kinderen. Het Rijk en de Provincie hebben deze taak overgedragen aan de gemeente. Ondanks onze inspanningen om de aard en effectiviteit van de hulpverlening te vergroten (en kosten te verminderen) wordt Midden-Groningen onevenredig getroffen doordat de algemene centrale uitkeringen bij lange na niet toereikend zijn om de volledige kosten van bijstand, jeugdzorg etc. te kunnen dragen. Ondanks alle

inspanningen om te komen tot ombuiging van beleid en kostenreductie houden wij rekening met een risicobedrag in deze Voorjaarsnota. Sinds 1 januari 2019 heeft Midden-Groningen een Meedoenfonds. Dit fonds is bedoeld om inwoners met een inkomen tot 125% van het sociaal minimum in staat te stellen om mee te doen aan culturele-, sportieve- en sociale activiteiten. Veel inwoners weten inmiddels het Meedoenfonds te vinden. Keerzijde van het succes is dat we verwachten dat het huidige budget wordt overschreden. Daarom houden we in 2019 rekening met een budgetuitzetting van tenminste € 175.000. Vooruitlopend op het nieuwe inburgeringsstelsel bieden we nieuwkomers ondersteuning bij het vinden van werk, een goede opleiding of een passende dagbesteding. De financiering en looptijd van dit project 'Meer doen met nieuwkomers' loopt tot 1 januari 2020. Wij stellen voor om de extra inzet met één jaar te verlengen en de extra kosten te financieren uit extra middelen van het rijk.

Op dit moment zijn ook de uitkomsten van de mei-circulaire 2019 van het Rijk nog onduidelijk. In de risicoparagraaf is rekening gehouden met lagere inkomsten. Het Rijk heeft in december 2018 daarvoor een zgn. winstwaarschuwing afgegeven. Tenslotte zijn er regionale voorzieningen (Veiligheidsregio en Omgevingsdienst) die meer financiële middelen vergen dan aanvankelijk is begroot.

Dit alles leidt ertoe dat het financiële toekomstbeeld voor Midden-Groningen - door alle genoemde onzekerheden en kostenverhogingen - kwetsbaar is. In deze Voorjaarsnota gaan we uit dat de voorstellen aan ombuigingen doorgang vinden en worden gerealiseerd. Al met al ombuigingen olopend tot ruim € 7,5 miljoen. Met de ombuigingen hoeft slechts voor 2019 een beroep te worden gedaan op de algemene reserve om het begrotingstekort af te dekken. Vanaf 2020 wordt gewerkt aan het op voldoende niveau brengen van de algemene reserve. De verbetering van de begrotingspositie is haalbaar. Het op niveau brengen en houden van de algemene reserve duurt echter langer dan we hebben aangenomen. De nadelige financiële ontwikkelingen die verwerkt zijn in deze Voorjaarsnota hebben tot gevolg dat in de jaren tot 2022 de beoogde stortingen in de algemene reserve lager zijn dan is aangenomen in de ombuigingsvoorstellen. Met inachtneming van de toegenomen risico's is de weerstandsratio in het jaar 2020 lager dan 1. Deze ontwikkeling toont aan dat onze inspanningen tot verbetering van de financiële positie niet eindigen met het uitsluitend realiseren van de ombuigingsvoorstellen.

3. Beleidsmatige ontwikkelingen

3.1 Dorpen en Wijken (Groots in kleinschaligheid)

Totaal Programma 1 Dorpen en wijken	2019	2020	2.021	2.022	2023
Mutatie	47.307	195.389	359.137	416.017	520.264

3.1.1. Harmonisatie beheerplannen:

Wij zijn gestart met de harmonisatie van het beleid en beheer op het gebied van afval, groen, gladheid, wegen, openbare verlichting, kunstwerken, GRP en beschoeiingen. De afvalvisie is door de raad op 25 april 2019 vastgesteld. Inzake het overige beleid is nu nog geen helder beeld welke keuzes er voorliggen en wat de daarbij behorende kosten/consequenties zijn deze zullen uiterlijk in het vierde kwartaal van 2019 ter besluitvorming worden aangeboden aan de gemeenteraad.

Financiële gevolgen voor de voorjaarsnota: Geen

3.1.1. Wegen:

Wij hebben in 2018 extra middelen gekregen om de eerste reparaties te doen aan de wegen vanwege de droogte. Deze reparaties hebben plaatsgevonden in november 2018. Vanwege het uitblijven van neerslag is de ondergrond in onze gemeente nog meer gedaald. Dit heeft grote gevolgen voor onze wegen en dan met name degene die op veengrond liggen. (ruwweg 50%) De voorjaarsnota is voor ons nu te vroeg om hiervoor voor u de financiële consequenties inzichtelijk te hebben. Voor augustus 2019 willen wij het effect van de daling van de ondergrond met betrekking tot de wegen in kaart hebben.

Eind 2018 hebben wij een globale inspectie laten uitvoeren om ons totale onderhoudsniveau van de wegen en de bijbehorende maatregelen vast te kunnen stellen. Wij kunnen stellen dat op het gebied van wegen de komende jaren nog veel moet gebeuren. Wij betrekken de uitkomsten van de inspectie en ons onderzoek naar de verzakkingen bij het nieuw te schrijven beleid en beheer van onze wegen. Tot dat moment proberen wij de “zwakke” plekken zoveel mogelijk in de lopende begroting op te lossen.

Financiële gevolgen voor de voorjaarsnota: Geen

3.1.2. Opstellen nieuw GVVP (Gemeentelijk verkeer en vervoerplan):

Een vastgesteld verkeer en vervoerbeleid geeft richting aan de wijze waarop de gemeente omgaat zaken als bereikbaarheid, verkeersveiligheid, duurzaamheid en doorstroming. Als gevolg van de herindeling dient binnen twee jaar bestaand beleid geharmoniseerd te zijn. De huidige beleidsplannen van de oorspronkelijke gemeenten verschillen sterk van elkaar qua vorm en diepgang en het meest recente plan dateert van 2014. Het doel is om deze afzonderlijke plannen te harmoniseren en te actualiseren zodat sprake is van integraal en samenhangend beleid inclusief een globaal uitvoeringsprogramma.

Dit onderwerp staat in de begroting 2019 genoemd, maar de benodigde middelen hiervoor zijn niet gehonoreerd. Het opstellen van het GVVP kan niet binnen de huidige capaciteit opgepakt worden. Voor het uitbesteden van deze opdracht is € 60.000 nodig voor 2019/2020.

Financiële gevolgen voor de voorjaarsnota: 2019 € 30.000, 2020: € 30.000

3.1.3. Knijpsbrug en omgeving:

De aanpak van de verkeersproblematiek rondom de Knijpsbrug is een project waarbij zowel het Rijk als de Provincie en de gemeente Midden-Groningen betrokken zijn. De Provincie Groningen neemt het voortouw. Het aandeel voor de gemeente Midden-Groningen bestaat uit:

- a. reconstructie van de aansluiting van de Kerkstraat op de Barentszstraat
- b. aanpak Fietsoversteek Rijksweg West ter hoogte van de Zwedenbrug.

De kosten worden geraamd op € 600.000. Van de Provincie Groningen wordt een subsidie verwacht van 50%. De netto-investering bedraagt dan € 300.000. Bij een uitvoering in 2020 bedragen de kapitaallasten vanaf 2021 maximaal € 24.500,-. Dit is omgerekend onze bijdrage aan het project Knijpsbrug waarmee we proberen de verkeersproblemen op deze locatie te minimaliseren.

Financiële consequenties: 2021 en verder max. € 24.500 aan kapitaallasten

3.1.4. 2e WO Bommen:

Recentelijk zijn we geconfronteerd met een aantal locaties in onze gemeente waar zich mogelijk nog explosieven uit de Tweede Wereldoorlog bevinden. Een locatie daarvan bevond zich in Siddeburen. De ruiming heeft op 30 april 2019 plaatsgevonden. De financiering zal hoogstwaarschijnlijk in 2019 plaatsvinden. Hier komen wij bij de Najaarsnota op terug. Vanaf 2020 is jaarlijks voor de ondersteuning door externe expertise € 20.000 noodzakelijk.

Financiële gevolgen voor de voorjaarsnota: vanaf 2020 € 20.000

3.1.5. Veiligheidsregio:

De Veiligheidsregio heeft ons de ontwerpbegroting voor 2020 alsmede de actualisatie van de begroting 2019 toegestuurd. De raad is in de gelegenheid gesteld tot het indienen van zienswijzen. Het college heeft de raad voorgesteld geen zienswijzen in te dienen. Het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio stelt de begroting 2020, inclusief meerjarenraming tot en met 2023, en de actualisatie van 2019 vast op 28 juni 2019 en daarmee worden actualisatie van 2019 en de bijdrage voor 2020 een verplichte uitgave. De mutaties 2019-2023 leiden in totaal tot een hogere bijdrage van € 830.278, dit is hoofdzakelijk een gevolg van loon- en prijscompensatie alsmede het wegvallen van een deel van de overige baten in 2020 zijnde een impulssubsidie voor lokaal omgevingsbeleid en het per 1 juli 2020 eindigen van de compensatie van de NCG in het kader van het programma crisisbeheersing aardbevingen.

Financiële gevolgen voor de voorjaarsnota : 2019 € 17.307, 2020 € 46.851, 2021 € 197.329, 2022 € 231.942 en 2023 € 336.489

3.1.6. Omgevingsdienst Groningen:

De Omgevingsdienst Groningen heeft de ontwerpbegroting 2020 toegestuurd. De raad is in de gelegenheid gesteld tot het indienen van een zienswijze. Het college heeft de raad voorgesteld geen zienswijzen in te dienen. Zodra het algemeen bestuur van de Omgevingsdienst de begroting 2020 heeft vastgesteld is de bijdrage een verplichte bijdrage. Op basis van de ontwerpbegroting dienen de meerjarenramingen in de begroting te worden verhoogd.

Financiële gevolgen voor de voorjaarsnota : 2020: € 98.538 , 2021 € 117.308, vanaf 2022 € 139.875

3.2 Sociaal (Ieder mens telt)

Totaal Programma 2 Sociaal	2019	2020	2.021	2.022	2023
Mutatie	908.500	799.212	630.000	630.000	630.000

3.2.1 Meedoenfonds

De gemeente Midden-Groningen heeft vanaf 1 januari 2019 het Meedoenfonds. Dit fonds is bedoeld om inwoners met een inkomen tot 125% van het sociaal minimum in staat te stellen om mee te doen aan culturele, sportieve- en sociale activiteiten. We voeren het minimeleid uit via de webwinkel. Inwoners met een laag inkomen krijgen een tegoed die ze kunnen besteden in de webwinkel. De webwinkel is twee maanden geleden gelanceerd. Op basis van eerste cijfers kunnen we voorzichtig constateren dat de webwinkel een succes is. Het is echter lastig te voorspellen hoe het gebruik in 2019 uiteindelijk zal zijn. Waarschijnlijk neemt het aantal inwoners dat een tegoed aanvraagt af in de komende maanden en is de eerste grote toeloop geweest. Ook is het de vraag of inwoners hun totale tegoed daadwerkelijk inwisselen in de webwinkel.

Keerzijde van het succes van het Meedoenfonds is dus dat we verwachten dat het huidige budget wordt overschreden. Het beschikbare budget voor het Meedoenfonds is gebaseerd op een bereik van 40% van de doelgroep.

Op basis van eerste cijfers kunnen we voorzichtig constateren dat op het -fonds een meer dan verwacht beroep wordt gedaan. Het geraamde bereik zal op basis van de eerste cijfers de 60% benaderen. Consequentie hiervan is dat het beschikbare budget voor 2019 mogelijk wordt overschreden met € 350.000. Voorzichtigheidshalve, mede in relatie tot de voorgestelde ombuigingen, wordt in de risicoparagraaf een bedrag van € 175.000 aangehouden en het budget voor 2019 verhoogd met hetzelfde bedrag.

Financiële gevolgen voor de voorjaarsnota : € 175.000 incidenteel vanaf 2019.

3.2.2 Integratie en het Meedoenfonds

Het huidige inburgeringsstelsel wordt gewijzigd. De aanpassingen gaan naar verwachting in per 1 januari 2021. Gemeenten krijgen een sleutelrol in de uitvoering van het nieuwe inburgeringsstelsel. Gemeenten worden opnieuw verantwoordelijk voor een passend inburgeringsaanbod waarbij inburgering en participatie samengaan.

Gemeenten ontvangen in aanloop naar het nieuwe stelsel extra gelden om extra inspanningen te leveren om de huidige groep inburgeringsplichtige statushouders te ondersteunen en te activeren richting passend inburgeringsonderwijs. Onze gemeente ontvangt naar verwachting een extra bedrag van ca. € 140.000 (€ 70.000 in 2019 en € 70.000 in 2020). De tijdelijke middelen worden verstrekt via een decentralisatie-uitkering.

De gemeente Midden-Groningen is in het jaar 2017 gestart met het project 'Meer doen met nieuwkomers'. Nieuwkomers worden tijdens hun inburgeringstraject intensief begeleid door BWRI. Zo bieden we extra taalondersteuning aan en ondersteunen we nieuwkomers bij het vinden van werk, een goede opleiding of een passende dagbesteding. Met dit project lopen we vooruit op het nieuwe inburgeringsstelsel.

De financiering en looptijd van het project ‘Meer doen met Nieuwkomers’ gaan tot 1 januari 2020. We stellen voor om de extra inzet vanuit dit project met één jaar te verlengen zodat een soepele overgang mogelijk is naar het nieuwe stelsel. We kunnen de kosten hiervan dekken uit de extra middelen die via de algemene uitkering worden verkregen, zie punt 3.5.5.

We stellen daarom voor om de extra te ontvangen middelen in 2019 (€ 70.000) en 2020 (€ 70.000) te bestemmen voor het project ‘Meer doen met Nieuwkomers’ in het jaar 2020.

Financiële gevolgen voor de voorjaarsnota: budgettair neutraal.

3.2.3 Armoede en schuldenbeleid

Ter versterking van het gemeentelijke armoede- en schuldenbeleid heeft het kabinet voor drie jaar middelen ter beschikking gesteld. De gemeente Midden-Groningen zet deze middelen in om de schuldhulpverlening te versterken door o.a. samenwerking te gaan zoeken met beschermingsbewindkantoren en de Toolkit gespreksvoering laaggeletterdheid te implementeren. Ook worden middelen beschikbaar gesteld voor het ontwikkelen van een doorlopende lijn van financiële educatie binnen het onderwijs in Midden-Groningen. De extra middelen ad € 63.500 voor 2019 en € 99.212 in 2020 worden ingezet voor uitvoering van deze intensivering van het armoede en schuldenbeleid. We kunnen de kosten hiervan dekken uit de extra middelen die via de algemene uitkering worden verkregen, zie punt 3.5.6.

Financiële gevolgen voorjaarsnota : budgettair neutraal.

3.2.4 en 3.2.5 Gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (G)OAB.

Het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid ((G)OAB) heeft tot doel om het risico op onderwijsachterstanden, waaronder taalachterstanden in het Nederlands, van kinderen vroegtijdig te signaleren en te bestrijden. Op 26 april 2018 verscheen een Kamerbrief met daarin de nieuwe verdeling van de middelen voor (G)OAB voor schoolbesturen en gemeenten. De (G)OAB-doelgroep wordt vastgesteld op basis van nieuwe indicatoren, zoals herkomstland van de ouders, schuldsanering en verblijfsduur in Nederland. Op basis van deze nieuwe indicatoren ontvangen gemeenten en schoolbesturen een budget voor (G)OAB. Veel gemeenten, voornamelijk de wat kleinere, krijgen meer GOAB-budget dan in de jaren daarvoor.

Dat geldt ook voor de gemeente Midden-Groningen. De gemeente kan rekenen op een behoorlijke uitbreiding van de GOAB-middelen. Zie onderstaande tabel. Tegelijk ligt er van overheidswege de wettelijke opdracht om de voorschoolse educatie (VE) voor doelgroeppeuters te intensiveren van 10 naar 16 uur in de week, en wel vanaf 2020. Daarnaast worden de kwaliteitseisen aangescherpt. Dit brengt extra kosten met zich mee.

Het verhoogde GOAB-budget wordt zoveel mogelijk ingezet voor een stimulerende, brede en veilige kindvoorziening. We willen werken richting een “basisvoorziening” voor kinderen van 0-6 jaar. In deze basisvoorziening moeten de functies opvang, educatie, welzijn en zorg zoveel mogelijk worden geïntegreerd. Een brede basisvoorziening voor jonge kinderen kan compenseren voor kwetsbare of kansarme thuismilieus. Ontwikkelingsachterstanden kunnen snel gesignaleerd en aangepakt worden. In 2019 oriënteren we ons samen met partners op de verdere uitwerking hiervan en starten we waar mogelijk met de eerste initiatieven. In 2020 en verder zal de daadwerkelijke uitvoering plaats vinden.

Voorstel is om in de baten en lasten aan te passen volgens de onderstaande tabel.

Het betreft een budgetneutrale wijziging.

	2019	2020	2021	2022
Verwachte rijksmiddelen*	€ 1.703.816	€ 1.515.500	€ 1.848.250	€ 2181.000
(Huidige)Begroting	€ 1.234.233	€ 1.234.233	€ 1.234.233	€ 1.234.233
Bijramen	€ 469.583	€ 281.267	€ 614.017	€ 946.767

* Jaarlijks wordt het definitieve bedrag vastgesteld. Dit kan nog hoger of lager uitvallen.

Financiële gevolgen voor de voorjaarsnota: structureel verhogen lasten en baten, budgettair neutraal

3.2.6 Aanpassen subsidiebedrag Humanitas

Humanitas heeft veel projecten in uitvoering, zoals: Steun bij rouw, taalcafé, Paperaszo, Maatjes activiteiten, Hulpcentrale, taalondersteuning, vriendschapskring, thuis voorlezen, fietsproject, kanskaarten en organiseert kindervakantieweken. Verder begeleidt Humanitas de nieuwkomers en is ze betrokken bij het gasthuis/hospice in Hoogezand. Voor subsidieverlening aan Humanitas is structureel een bedrag van € 95.000 beschikbaar.

Omdat het aantal deelnemers aan de activiteiten per jaar verschilt is het voor Humanitas lastig om zonder aanvullende middelen deze fluctuaties op te vangen.

Financiële gevolgen voor de voorjaarsnota : vanaf 2020 € 30.000,-.

3.2.7 Buigbudget

Het nader voorlopig buigbudget is eind april 2019 vastgesteld op afgerond 26,8 miljoen. In de begroting 2019 is een bedrag van 28 miljoen opgenomen. Dit is een nadeel van 1,2 miljoen. Omdat het definitief buigbudget in september of oktober 2019 wordt vastgesteld staat het uiteindelijk bedrag nog niet vast. Dit is afhankelijk van de landelijke ontwikkelingen van het bijstandsvolume in 2019. Alhoewel het definitief budget niet te prognosticeren is, noopt deze ontwikkeling tot een neerwaartse bijstelling. Vooral nog wordt rekening gehouden met een nadeel van 50% oftewel € 600.000. In de Najaarsnota 2019 wordt nadat het definitieve besluit bekend is het werkelijk effect voor 2019 verwerkt. Omdat nu rekening gehouden met een daling van 50%, wordt in de risicoparagraaf het verdere nadeel opgenomen.

3.3 Economie (Economie van de toekomst en omgeving)

Totaal Programma 3 Economie	2019	2020	2.021	2.022	2023
Mutatie	323.000	182.500	37.500	12.500	53.000

3.3.1. Gebiedsmarketing

Midden-Groningen heeft op het gebied van recreatie en toerisme veel te bieden. We hebben een prachtige, aaneengesloten natuur. Er is veel cultuurhistorisch erfgoed. We willen de ontwikkeling tot een volwaardige vrijetijdsector stimuleren. We zien hier voor onszelf een verbindende rol tussen ondernemers, inwoners en betrokken organisaties. Daarom subsidiëren we Marketing Midden-Groningen. Marketing Midden-Groningen zal aan de hand van gesprekken en een jaarlijkse evaluatie aantonen dat zij Midden-Groningen op de kaart zetten. In het kader van "Het Kompas" is er voor gekozen om voor het opstarten van Marketing Midden-Groningen opstartsubsidie toe te zeggen voor 2018. We hebben wel afgesproken dat Marketing Midden-Groningen meer ondernemers aan zich moet binden en dat de gemeente toewerkt naar 'evenredigheid' van de subsidie.

Eind 2018 heeft Marketing Midden Groningen de toekomstplannen voor 2019 aan ons bekend gemaakt. Marketing Midden-Groningen is met het aantrekken van een nieuwe directeur haar positie in de gemeente aan het uitbouwen. Om de organisatie volledig tot wasdom te laten komen is een voortzetting van de subsidie overwogen. Gelet op onze financiële positie beperken wij ons tot het verleende startsubsidie in 2018.

Financiële gevolgen voor de voorjaarsnota: geen.

3.3.2. Uitvoering projecten

Er is een grote werkvoorraad aan ruimtelijke projecten op de korte en middellange termijn. Met de huidige formatie kunnen deze projecten niet worden geleid en ondersteund. Op de korte termijn is hiervoor aanvullend 2 fte projectleider/ -secretaris wenselijk. De kosten voor 2019 bedragen € 150.000. De inhuur heeft bijgedragen aan een verbetering van de sturing op de grondexploitaties. In de uiteindelijk gewenste situatie moeten dergelijke werkzaamheden door eigen projectleiders worden gedaan. In de toekomst zal een deel van de kosten voor projectleiders en projectsecretarissen uit de projecten (kredieten, grondexploitaties) worden betaald. Als de situatie zich voordoet dat dit niet uitgevoerd kan worden binnen de huidige formatie komen wij met nadere voorstellen.

Financiële gevolgen voor de voorjaarsnota: 2019 € 150.000

3.3.3. Grond- en grondprijzenbeleid

In 2018 is een aanbesteding geweest voor het opstellen van grondbeleid, nota grondprijzenbeleid en de MPG. In de begroting is hier geen structureel geld voor opgenomen in de meerjarenplanning. In de financiële verordening staat dat grondbeleid eens in de vier jaar moet worden opgesteld, danwel geactualiseerd. Daarnaast is het noodzakelijk dat elk jaar de MPG wordt opgesteld/geactualiseerd. In budget grondzaken is hier geen geld voor opgenomen..

Financiële gevolgen voor de voorjaarsnota: 2019 € 53.000 = Grondbeleid + grondprijzenbeleid +MPG, 2020 =: € 12.500 , 2021: =€ 37.500 MPG + actualisatie grondprijzen, 2022 : € 12.500 = MPG en 2023 € 53.000 = actualisatie grondbeleid + MPG + grondprijzenbeleid.

3.3.4. Bestemmingsplan Buitengebied- krediet t.b.v. uitvoeren plan MER(1)

Voor het buitengebied dient een nieuw bestemmingsplan te worden vastgesteld. Voor de opstelling van dit plan dient een milieueffectrapportage (planMER) te worden opgesteld en uitgevoerd. Een planMER is een essentieel voorwaarde voor het opstellen van het bestemmingsplan. De kosten van een planMER worden geraamd op € 200.000. Hiervoor is binnen de reguliere begroting geen financiële ruimte aanwezig.

Financiële gevolgen voor de voorjaarsnota: 2019 en 2020 € 100.000, per jaar.

3.3.5. Geluid

Vanuit de Omgevingswet (invoering op 1 januari 2021) moeten gemeenten zich voorbereiden op nieuwe taken onder andere op het gebied van geluid. Nieuwe geluidtaken onder de Omgevingswet worden opgenomen via het Aanvullingsspoor geluid en dit spoor treedt naar verwachting gelijktijdig met de Omgevingswet in werking. Gemeenten worden verplicht de geluidemissie van verkeer in eerste instantie aan te leveren en nadien vijfjaarlijks te monitoren en bij grote toenames te beoordelen of maatregelen nodig zijn.

Voor het tellen, verwerken en analyseren van de gegevens van de betreffende wegvakken bedragen de kosten ongeveer € 60.000. Het opstellen van een verkeersmodel voor 2020 dat de niet getelde wegvakken bepaalt, kost € 20.000. Het vertalen van 2020 naar 2021, toevoegen van concrete plannen en openbaar beschikbaar maken van de gegevens kost € 10.000,-.

Het geheel kost in eerste instantie derhalve € 90.000,-. De kosten voor de monitoring na 5 jaar zullen minder zijn omdat kan worden voortgeborduurd op de beschikbare gegevens. Deze kosten zullen te zijner tijd worden geraamd.

Financiële gevolgen voor de voorjaarsnota: 2019: € 20.000, 2020: € 70.000

3.3.6. Overige ontwikkelingen

Omgevingswet en omgevingsvisie

In het coalitieakkoord hebben we aangegeven de invoering van de Omgevingswet te willen gebruiken om het bondgenootschap met onze inwoners en ondernemers verder vorm te geven. Naar verwachting is de Omgevingswet een feit in 2021; de komende periode gebruiken we om de gemeente klaar te maken om te gaan werken volgens de nieuwe wet. De Omgevingswet helpt om nieuwe ontwikkelingen te ondersteunen, afwegingsruimte voor het lokale bestuur te vergroten, procedures te versnellen, innovaties mogelijk te maken en blokkades weg te nemen. Voor de implementatie van de Omgevingswet richten we een programma in. Voor het

programmamanagement is een externe partij aangetrokken. In nauwe samenwerking met de andere gemeentelijke programmateams wordt de Omgevingswet via vijf lijnen vorm gegeven: houding en gedrag, buiten (inclusief de omgevingsvisie), harmonisatie van beleid, instrumenten en het digitaal stelsel. De op te stellen Omgevingsvisie biedt een kader om duidelijke en snelle besluiten te nemen op initiatieven van bedrijven en inwoners in onze gemeente. Door middel van het tijdelijke team Team21 wordt daar het komende jaar al mee geoefend. Zij behandelen echte aanvragen, als ware het al 2021 - wanneer de nieuwe wet geldt. Al werkende weg komen we er dan achter hoe het anders kan en moet. We werken nauw samen met de raads werkgroep Omgevingswet om de implementatie zo goed mogelijk te laten verlopen, vanuit de verschillende rollen die we hebben.

Financiële gevolgen voor voorjaarsnota: geen.

Saneringsbudget stadshart 2019

De oude grondexploitatie Stadscentrum is eind 2018 afgesloten. De in 2018 in de grondexploitatie geplande saneringen aan de Tussenhof, vml. Atlantaterrein en vml. Kerkstraat 40 komen dit jaar in uitvoering. Van de verliesvoorziening stadscentrum van totaal € 3.662.401 is in 2018 € 3.095.401 onttrokken voor dekking van de afboeking van de boekwaarde van grondexploitatie Stadscentrum. Deze boekwaarde is exclusief het niet bestede deel van het saneringsbudget ad € 568.000. Het resterende deel in de verliesvoorziening Stadscentrum ad € 568.000 is dus ter dekking van de saneringskosten 2019.

Financiële gevolgen Voorjaarsnota: geen

Doorstart Bedrijvig en Leefbaar Midden-Groningen

Het programma Bedrijvig en Leefbaar Hoogezand-Sappemeer (B&L) is in 2014 opgesteld om perspectief en rechtszekerheid te bieden aan zowel bedrijven als bewoners op of in de nabijheid van (geluidgezoneerde) industrieterreinen. Aanvankelijk was de gedachte dat in 2015/2016 gestart kon worden met de juridische vertaling in de verschillende bestemmingsplannen. De planning is verschillende malen niet haalbaar gebleken. Verschillende factoren hebben daarbij een rol gespeeld, zoals de grote mate van complexiteit van de problematiek en de wettelijke mogelijkheden om de historische vervlechting tussen wonen en werken te scheiden. Daarnaast ontbrak een actueel en accuraat overzicht van de feitelijke bedrijfssituaties. Het programma leek daardoor te stagneren. Door middel van een doorstartnotitie willen wij zicht bieden op een effectieve, maar zorgvuldige doorstart van het programma . De doorstartnotitie komt beschikbaar na de bestuurlijke voorbereiding van de Voorjaarsnota en zal mogelijk leiden tot een collegevoorstel voor het beschikbaar stellen van aanvullende middelen per 2020. In de Najaarsnota 2019 komen wij met concrete voorstellen.

Financiële gevolgen voor voorjaarsnota : geen

Hoogspanning tracés

Eind vorig jaar heeft de minister een besluit genomen dat een aantal hoogspanning tracés in Nederland kunnen worden verkabeld (onder de grond gebracht) dan wel verplaatst kunnen worden. Eén van die tracés is een deel van de 110 kv lijn die in Hoogezand over een lengte van ca 1,9 km de wijk Woldwijk/De Dreven kruist.

Er is een collegevoorstel in voorbereiding om opdracht te verstrekken aan TenneT (de netbeheerder) voor het uitvoeren van een haalbaarheidsonderzoek.

Financiële gevolgen voor voorjaarsnota : geen.

Opstarten ontwikkeling Vosholen II

In de Woonvisie hebben wij voor de ontwikkeling van Vosholen fase II het volgende opgenomen: We willen als gemeente Midden Groningen een leefomgeving creëren die toekomstwaarde heeft en decennia na oplevering nog aantrekkelijk is voor nieuwe generaties. Hiervoor is een ontwikkeling op gebiedsniveau gewenst. Door ontwikkelingen geïntegreerd en gezamenlijk te presenteren wordt een eenduidige kwalitatieve uitstraling van Vosholen fase II gewaarborgd. Een sterke positionering van Vosholen fase II zien wij als basis voor de verdere uitwerking van het plan. Op basis van deze positionering, de kernwaarden die volgen uit de analyse, de geformuleerde ambities en uitgangspunten wordt duidelijkheid verkregen over wat de basis is van Vosholen II. Een stedenbouwkundig bureau of landschapsarchitect kan vervolgens de vertaalslag maken in een beeldkwaliteitsplan en verkavelingsplan. We willen graag op korte termijn starten met een kernwaardenonderzoek.

Inmiddels zijn er gesprekken gevoerd met ontwikkelaars die in de startblokken staan. We hebben met deze ontwikkelaars afgesproken dat ze daar waar mogelijk/gewenst betrokken worden bij dit kernwaardenonderzoek. Ze staan daar allen voor open en vinden het kernwaardenonderzoek een goede start voor verdere ontwikkeling. We gaan er op dit moment vanuit dat we het eerste kwartaal van 2020 een voorbereidingskrediet kunnen aanvragen.

Voor het kernwaardenonderzoek en de diverse kosten voor een participatietraject met stakeholders/omwonenden zijn de kosten geraamd op €80.000,- waarvoor nu krediet wordt gevraagd. Deze kosten worden geactiveerd en later ingebracht in de grondexploitatie.

Financiële gevolgen voor de voorjaarsnota: 2019 €80.000,-(investeringskrediet)

3.4 Dienstverlening (Gemeente als bondgenoot)

Totaal Programma 4 Dienstverlening	2019	2020	2.021	2.022	2023
Mutatie	0	0	0	0	0

Het programma Dienstverlening is van start gegaan en gaat verder vormgeven aan de verbetering van de dienstverlening van de gemeente Midden-Groningen. Dit geldt voor zowel de interne als de externe dienstverlening. Het programma bestaat uit vier deelprojecten. Het deelproject “van Binnen naar Binnen” richt zich op de interne dienstverlening. Er zal onder andere vorm gegeven worden aan onder andere een centraal servicepunt voor de medewerkers. Het deelproject “Contactplein” richt zich op de verdere uitbouw van de dienstverlening van dat Contactplein en zal verdere afspraken gaan maken met de diverse teams in de organisatie. Het deelproject E-Dienstverlening gaat de zogenaamde “E-democratie” verder vormgeven (een tool waarmee inwoners eenvoudig contact kunnen zoeken met de raad maar ook met de organisatie) en gaat het E-loket in de breedste zin van het woord verbeteren. Het vierde deelproject is “van Buiten naar Binnen”. Vanuit dit deelproject gaan alle teams in de organisatie een interactieve werksessie krijgen waarin men verder vorm gaat geven aan wat “van Buiten naar Binnen” voor hen betekent. Ook krijgt men de ruimte om met voorstellen te komen die leiden tot verbetering van de dienstverlening. Deze voorstellen worden meegenomen in het programma of krijgen een plaats in het team zelf. Tevens is het de bedoeling de wensen en verwachtingen van de inwoners met betrekking tot de dienstverlening op te halen. Hierdoor zijn we in staat om de dienstverlening uiteindelijk verder af te stemmen op de klantverwachting. Dit zal ook gaan leiden tot de input voor een op te zetten klanttevredenheidsonderzoek.

Het regieteam is ook onderdeel van het programma. Dit team komt voort uit de Taskforce Dienstverlening en zal de daarin gemaakte afspraken borgen.

Financiële gevolgen voorjaarsnota : geen.

3.5 Bestuur en bedrijfsvoering

	Totaal Programma 5 Bestuur en bedrijfsvoering	2019	2020	2.021	2.022	2023			
	Mutatie	-47.500	-235.212	-186.000	54.000	54.000			

3.5.1 Beveiliging panden

Er is sprake van meerkosten voor de beveiliging van verschillende panden. Deze situatie is ontstaan door de verhuizing van ambtenaren uit het gemeentehuis Hoogezand naar diverse extra tijdelijke locaties. De locaties worden overdag beveiligd om het gevoel van veiligheid bij de medewerkers te garanderen.

Voorheen werkten de medewerkers in een beveiligd gebied in het gemeentehuis, waar dagbeveiliging aanwezig was in het publieke deel in het oude gemeentehuis. Hiervan maakten ook St. Kielzog (inclusief Grand Café) en St. Bibliotheek gebruik. De beveiliging in het voormalige gemeentehuis had een preventieve taak : voorkomen van overlast. Daarnaast was het de taak van de beveiliging als er toch overlast ontstond, deze op te lossen.

In de nieuwe situatie (sinds januari 2019) zijn de gebouwen met een publieksfunctie toegankelijk, bereikbaar en klantvriendelijk ingericht, de dag beveiliging is er om de veiligheid van de medewerkers en bezoekers te garanderen. In De Poort, zonder publieksfunctie, is ook op werkdagen dagbeveiliging aanwezig.

De Financiële gevolgen voor voorjaarsnota zijn incidenteel tot gereedkoming van de centrale huisvesting. Kosten ca € 200.000 in 2019 en 2020, waarvan € 100.000 ten laste komt van de reserve Huis voor Cultuur en Bestuur.

3.5.2. Arbo / bhv

In het afgelopen jaar is gewerkt aan het op sterkte brengen van de arbo- en bhv-organisatie. Door de herplaatsingen van medewerkers is het nodig geweest om veel nieuwe medewerkers te werven voor de bhv-organisatie en zijn nieuwe preventiemedewerkers benoemd. De versnipperde huisvesting, tot het moment dat de locatie Hoogezand in gebruik wordt genomen, zorgt voor extra kosten omdat op alle locaties aan de (minimale) eisen voor ARBO/BHV moet worden voldaan. Daarnaast is in het kader van ARBO/BHV eveneens een inventarisatie gemaakt van specifieke zaken rond cursussen en opleidingen. Daarvoor is jaarlijkse voor de BHV opleidingen € 35.000 nodig.

Financiële gevolgen voor de voorjaarsnota: 2019; € 35.000

3.5.3. Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim in de organisatie is hoog en vraagt om een interventie. Om het ziekteverzuim terug te dringen is scholing nodig van teamleiders en medewerkers. De totale kosten worden geraamd op € 20.000.

Financiële gevolgen voor de voorjaarsnota: Ten laste van V&O budget concern breed

3.5.4. Psycho sociale arbeidsbelasting

Op 4 december 2018 heeft de inspectiedienst SZW een bezoek gebracht aan de gemeente Midden-Groningen met als onderwerp Psycho sociale arbeidsbelasting, waarna op 13 december 2018 een brief binnen gekomen is naar aanleiding van dit inspectiebezoek. Eén van de onderwerpen die in juni 2019 gereed moet zijn, is de Risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) en het Plan van Aanpak gericht op psychosociale arbeidsbelasting. Voldoet de gemeente niet aan de gestelde eisen dan kan een forse boete het gevolg zijn.

Er is een marktconsultatie gedaan waarbij de ArboUnie als onderzoeksbureau naar voren is gekomen.

De kosten voor dit onderzoek bedragen in totaal € 21.000, hiervan zijn € 17.000 éénmalige kosten en is er een structureel budget nodig van € 4.000 per jaar. Binnen het Arbo-budget is hiervoor onvoldoende ruimte.

Financiële gevolgen voor de voorjaarsnota: 2019; 21.000 daarna jaarlijks € 4.000

3.5.5. Algemene uitkering:

Voor de kosten van begeleiding/ondersteuning van inburgeringsplichtige statushouders komen door middel van een decentralisatie-uitkering middelen beschikbaar. De middelen ad € 70.000 worden ingezet ter dekking van de kosten zoals aangegeven onder punt 3.2.2. van het Programma Sociaal.

Financiële gevolgen voorjaarsnota : baat van € 70.000 zowel in 2019 als 2020.

3.5.6. Algemene uitkering

Ter versterking van het gemeentelijke armoede- en schuldenbeleid heeft het kabinet voor drie jaar middelen ter beschikking gesteld, zie punt 3.2.3 Deze bijdrage wordt ontvangen via de algemene uitkering en wordt ingezet ter dekking van de activiteiten.

Financiële gevolgen voor de voorjaarsnota : 2019 € 63.500 en € 99.212 in 2020

3.5.7. Agressieprotocol

In het kader van het Agressieprotocol zullen concern-brede workshops/cursussen worden georganiseerd. De totale kosten daarvan zijn € 35.000.

Financiële gevolgen voor de voorjaarsnota: € 35.000 in 2019.

3.5.8. Achterstanden / harmonisatie omgevingskwaliteit

Het inlopen van achterstanden en harmonisatie van het beleid is qua planning in de tijd verschoven. Dit heeft tot gevolg dat het benodigd budget doorschuift.

Financiële gevolgen voorjaarsnota voor 2019 € 45.000

3.5.9. Gemeenteraad

In het nieuwe rechtspositiebesluit voor de raadsleden is geregeld dat, vanaf 2019, eenmaal per jaar een vergoeding wordt toegekend voor het treffen van voorzieningen ter zake van arbeidsongeschiktheid, ouderdom en overlijden. Deze wijziging wordt vastgelegd in de verordening rechtspositie (wijzigingsvoorstel raad 23 mei 2019).

Financiële gevolgen voorjaarsnota vanaf 2019 € 50.000,-

3.5.10 Overige baten en lasten

In de begroting is een stelpost opgenomen voor compensatie van loon- en prijsmutaties, waaronder die van de gemeenschappelijke regelingen. De in Programma 1 vermelde begrotingsmutaties van zowel de Omgevingsdienst Groningen als de Veiligheidsregio hebben onder meer betrekking op dergelijke mutaties. Om dat deel van de “uitzetting in budget” te dekken wordt deze stelpost aangewend.

Financiële gevolgen voorjaarsnota 2019 € 200.000 , 2020 € 220.000, 2021 € 240.000

3.6 Gevolgen gaswinning (NPG / Batch 1588)

De gemeente Midden-Groningen ligt in het kerngebied waar de gevolgen van de gaswinning grote gevolgen hebben voor de gemeenschap. Het vraagstuk rond de veiligheid voor de inwoners en de daaruit voortvloeiende versterkingsopgave is van ongekeerde omvang en erg complex. Het versterken heeft grote consequenties voor onze inwoners naast de zeer veel voorkomende schades. De gemeente Midden-Groningen wil er voor zorgen dat de leefbaarheid in de dorpen overeind blijft, de kwaliteit van de scholen en de gebouwen goed is en blijft en de gemeente klaar is voor een mooie toekomst. De gemeente wil in leefbaarheid en in economisch opzicht en op het vlak van erfgoed en cultuur die mooie plaats zijn en blijven die zij nu is voor de burgers, bedrijven en bezoekers.

Doordat al langere tijd sprake is van onduidelijkheid in het dossier is het moeilijk de toekomst voorspellen en te begroten. Midden-Groningen weet wel goed waar zij zelf mensen en middelen inzet op het dossier. De positie van de gemeente in het dossier gevolgen gaswinning en de moeilijk voorspelbare externe ontwikkelingen worden nauwlettend gevolgd.

De programmabegroting voor 2019 maken wij gelijk aan de meest actuele stand van zaken en plannen van 2018. Dat betekent dat wij uitgaan van extra kosten van ongeveer 1,5 miljoen euro waarvoor de lumpsum-vergoeding vanuit het Rijk wordt ingezet.

Versterkingsopgave en NPG

De volgende elementen zijn van belang als het gaat om de financiële inbedding van het programma gevolgen gaswinning in de begroting:

De lumpsum waarmee gemeenten hun extra kosten voor de gevolgen van de gaswinning kunnen indienen. In 2019 is deze lumpsum voor de gemeente Midden-Groningen door een nieuwe regionaal afgestemde en redelijke verdeelsleutel iets kleiner geworden. De lumpsum bedraagt nu ongeveer 1,286 miljoen euro -

- Naast de lumpsum krijgt de gemeente Midden-Groningen een specifieke compensatie voor de regionale inzet van een drietal medewerkers. Deze compensatie was in 2018 ruim 150.000 euro. Afhankelijk van de inzet in 2019 is de verwachting dat bij gelijke inzet de orde grote gelijk blijft.
- Voor de versterking zijn er in het geval van de zogenaamde batch 1588 - waarvan er 89 in Overschild liggen - aparte bestuurlijke afspraken gemaakt. Voor deze batch wordt een subsidieregeling in het leven geroepen zodat inwoners zelf zoveel mogelijk regie over hun eigen budget en proces krijgen. Als de inwoner dat wil is er uiteraard wel begeleiding beschikbaar voor het complexe proces van versterken. Zodra de regelingen en kaders van de batch 1588 rond zijn, komen er middelen voor de uitvoering naar de gemeente. Op dit moment worden de voorbereidingen getroffen om deze middelen in de begroting op te nemen. De raad krijgt over de subsidieregeling voor de batch 1588 binnen een paar weken een voorstel.
- Het NPG - Nationaal Programma Groningen - is in oktober aangekondigd door gezamenlijke ondertekening van de intentie door het Rijk en de regio. In samenwerking met de raad wordt het programma inhoudelijk momenteel verder uitgewerkt. Zowel voor de lokale component als voor de regionale component gaat het om zeer grote bedragen. Ook voor de komst van deze middelen worden in overleg met financiën en control voorbereidingen getroffen om deze middelen in de begroting te verwerken.

- Vanuit het NPG is een aantal projecten reeds toegekend aan de gemeente Midden-Groningen. De meest in het oog springende is de toekenning van de 6 miljoen euro voor het gasloos maken van een deel van Gorecht Noord. Hierbij wordt nadrukkelijk gekeken naar het gebruik van de in ruime mate beschikbare industriële restwarmte in Hoogezand en Sappemeer. In potentie is dit een grote sprong voorwaarts op het vlak van duurzaamheid en energietransitie. De middelen om dit project uit te voeren komen op korte termijn naar de gemeente. Naast dit zeer grote project zijn er een aantal kleinere projecten op verschillende plekken in de gemeente toegekend op het gebied van leefbaarheid die op zo kort mogelijke termijn doorgang moesten vinden.
- Er zijn middelen vanuit het Rijk beschikbaar gesteld om de extra kosten die de versterking meebrengt te dekken. Dat zijn de zogenaamde inpassingskosten. Het Rijk heeft erkend dat bij het grootschalig ingrijpen in dorpen, wijken en straten worden onherroepelijk ook kosten gemaakt die noodzakelijkerwijs moeten maar die niet direct onder de aansprakelijkheid van de NAM vallen. Denk daarbij aan veranderingen in de openbare ruimte als er grootschalig verbouwd wordt in een wijk, aan riolering, aan begeleidingskosten voor flora en fauna, enz. Midden-Groningen houdt scherp in de gaten dat de inwoners niet hoeven bij te dragen aan een versterking waar zij niet om hebben gevraagd. De spelregels rond de inpassingskosten worden momenteel verder uitgewerkt onder leiding van de gemeente Groningen. Daarover volgt in een later stadium meer informatie als dat nodig blijkt.

Het is de verwachting dat de lumpsum die Midden-Groningen ontvangt aan de krappe kant zal blijken om alle noodzakelijke werkzaamheden in 2019 gefinancierd te krijgen. Rond het zomerreces kan er waarschijnlijk een goede inschatting worden gemaakt of er voldoende middelen zijn voor het vele extra werk. Mocht dat niet het geval zijn dan brengt Midden-Groningen een onderbouwde claim in naar het Rijk voor de aanvullende benodigde financiering. De gemeente Midden-Groningen vindt dat alle extra kosten als gevolg van de gaswinning horen te worden vergoed en niet ten laste moeten komen aan de inwoners die part nog deel hebben aan de oorzaak van de problemen.

Scholenprogramma

- De gemeente heeft voor de uitvoering van het scholenprogramma middelen ter beschikking conform de SOK - Samenwerkingsovereenkomst - met de NAM. Binnen het scholenprogramma vormen de gestegen bouwkosten een vraagstuk waarvoor regionaal naar een oplossing wordt gezocht omdat alle getroffen gemeenten met deze vraag zitten. Dit vraagstuk wordt nauwlettend gevolgd en waar, per project afwijkingen plaatsvinden ten opzichte van de uitgangspunten vindt nadere rapportage plaats.

Samengevat zijn er dus een aantal geldstromen die de komende tijd naar de gemeente komen of via de gemeente lopen voor inwoners. De kosten voor de organisatie van de gemeente worden verhaald. Vanuit het Nationaal Programma Groningen komen er middelen beschikbaar om de negatieve gevolgen van de gaswinning op langere termijn te ondervangen. Schade en versterken hoort altijd vergoed en betaald te worden door de veroorzaker. De middelen uit het NPG moeten er voor zorgen dat de inwoners van het getroffen gebied en daarmee ook de inwoners van Midden-Groningen ook in de toekomst volop mee kunnen doen aan een gezonde toekomst.

4. Financieel perspectief

4.1 Financieel beeld

De financiële positie van de gemeente en het meerjarenperspectief tot en met het jaar 2022, zoals verwerkt in de primaire begroting 2019, heeft aanleiding gegeven tot omvangrijke ombuigingsvoorstellen. De ombuigingsvoorstellen, die voorafgaand aan deze -nota door de raad zijn besproken, hebben tot gevolg dat in 2019 nog éénmalig de Algemene reserve moet worden aangewend om een sluitende begroting te krijgen en dat vanaf 2020 sprake is van oplopende begrotingsoverschotten - zie onderstaande tabel -. *Opgemerkt wordt dat in alle tabellen geen rekening is gehouden met mogelijke effecten van de mei-circulaire 2019.*

<i>Meerjarenperspectief 2019-2022</i>	2019	2020	2021	2022
Voorstellen college				
Totaal lasten	3.241.833	5.216.133	5.800.800	6.025.032
Totaal baten	74.000	1.627.000	1.627.000	1.627.000
Totaal voorstellen college	3.315.833	6.843.133	7.427.800	7.652.032
Geprognosticeerde tekorten	-4.827.408	-5.290.133	-5.483.524	-3.967.796
Nieuw meerjarenperspectief	-1.511.575	1.553.000	1.944.276	3.684.236
Aanwending Algemene reserve	1.511.575	0	0	0
Storting in algemene reserve	0	-1.500.000	-1.500.000	-1.500.000
Saldo	0	53.000	444.276	2.184.236

Naast verbetering van de begrotingspositie is vanaf 2020 een versterking van de algemene reserve aan de orde. In de ombuigingsvoorstellen is daarom, vanaf 2020, een extra storting in de algemene reserve verwerkt van € 750.000. De totale structurele storting in de algemene reserve bedraagt vanaf 2020 € 2.250.000.

4.2 Voorjaarsnota 2019

De voorstellen in de Voorjaarsnota zijn gecombineerd tot 2 onderdelen: a. ontwikkelingen exploitatie en b: invloed van nieuwe en vervangingsinvesteringen. Het totaalbeeld is dat de Voorjaarsnota 2019 in alle jaren van het meerjarenperspectief de begrotingssaldi nadelig beïnvloed.

<i>Voorjaarsnota 2019</i>	2019	2020	2.021	2.022	2023
a. ontwikkelingen exploitatie	-1.231.307	-941.889	-840.637	-1.112.517	-1.257.264
b. invloed nieuwe en verv.inv	0	0	0	0	0
Effect Voorjaarsnota	-1.231.307	-941.889	-840.637	-1.112.517	-1.257.264

In de bijlagen zijn deze mutaties op de begrotingssaldi gespecificeerd. Bijlage 1: exploitatie en Bijlage 2: (vervangings-)investeringen.

Door middel van de Voorjaarsnota 2019 wordt het begrotingsbeeld voor 2019 geactualiseerd en worden de contouren geschetst van het meerjarenperspectief 2020-2023, als volgt:

Meerjarenperspectief 2019-2023	2019	2020	2.021	2.022	2023
Saldo na ombuigingen	0	1.553.000	1.944.276	3.684.236	3.684.236
Saldi voorjaarsnota in concept					
a. exploitatie	-1.231.307	-941.889	-840.637	-1.112.517	-1.257.264
b. kapitaallasten investeringen	0	0	0	0	0
Totaal saldi na Voorjaarsnota	-1.231.307	611.111	1.103.639	2.571.719	2.426.972

Het jaar 2019 is nadelig, de overige jaren zijn voordelig en structureel sluitend. De financiële ruimte die ontstaat na de ombuigingen zou deels worden ingezet om de algemene reserve op niveau te brengen. Omdat deze Voorjaarsnota in meerjarenperspectief per saldo leidt tot hogere exploitatielasten is de begrotingsruimte in de jaren 2020 en 2021 niet meer van de omvang zoals verwacht in het ombuigingsvoorstel. Waar een extra storting in de algemene reserve werd verwacht van € 1,5 miljoen in de jaren vanaf 2020 wordt die nu bijgesteld in € 0,6 miljoen voor 2020 en € 1 miljoen voor 2021. De storting van € 1,5 miljoen kan vanaf 2022 onverminderd plaatsvinden.

In de begrotingscirculaire 2020-2023 van Gedeputeerde staten van Groningen van 1 april 2019 is onder meer voor de beoordeling van het repressief toezicht gesteld dat er geen sprake kan zijn van een opschuivend perspectief. Daarmee wordt bedoeld dat het niet is toegestaan om ieder jaar opnieuw een (meerjaren)begroting aan te bieden waarbij uitsluitend de laatste jaarschijf (2023) in evenwicht is. Dit is het geval als ook bij de begroting 2019 alleen de laatste jaarschijf (2022) structureel en reëel in evenwicht was. De begrotingsaldi van het meerjarenperspectief, na deze Voorjaarsnota, lijken te voldoen aan de gestelde criteria. Een kanttekening moet worden geplaatst ten aanzien van 2 onderwerpen. De effecten van de mei-circulaire 2019 zijn nog niet bekend en de besluitvorming in de raad over de invulling van de bestaande taakstelling Sociaal Domein, alsmede de daarop van invloed zijnde ombuigingsvoorstellen, vindt in september 2019 plaats.

4.3 Dekkingsvoorstel

De jaarschijf 2019 is € 1,2 miljoen nadelig. Wij stellen voor de algemene reserve tot dat bedrag in te zetten voor dekking.

4.4 Ontwikkelingen algemene reserve

De algemene reserve ontwikkelt zich als volgt:

Ontwikkeling algemene reserve	2019	2020	2.021	2.022	2023
Saldo 1 januari	0	7.149.733	5.808.344	7.791.483	11.078.202
Saldo 1-1-2019 op basis van jaarrekening 2018	3.100.056	0	0	0	0
Verwerking Rbs herijking R&V 5 juli 2018	11.584.880	0	0	0	0
Parkeergelden	140.000	140.000	140.000	140.000	140.000
Resultaat voor bestemming jaarrek 2018	105.000	0	0	0	0
Overhevelingen jaarrekening 2018	-852.000	0	0	0	0
Resultaatbestemming jaarrekening 2018	PM	0	0	0	0
Tekort primaire begroting 2019-2022	-1.511.575	0	0	0	0
Kwaliteitsimpuls organisatie 2019	-500.000	0	0	0	0
Tekort Sociaal Domein: aanwending	-1.000.000	0	0	0	0
Extra tekort Sociaal Domein	-2.685.321	-2.832.000	0	0	0
Tekort Voorjaarsnota 2019	-1.231.307	0	0	0	0
Storting im onbuiging lasten	0	750.000	750.000	750.000	750.000
Storting na Voorjaarsnta 2019	0	600.000	1.000.000	1.500.000	1.500.000
Restant begr.saldi na storting AR	0	611	93.139	896.719	751.972
Saldo Algemene reseve 31 december	7.149.733	5.808.344	7.791.483	11.078.202	14.220.174

Opgemerkt wordt dat de mutaties m.bt. de jaarrekening 2018 prognoses zijn, dit in afwachting van de bevindingen van de accountant en de nog in te vullen resultaatbestemming 2018.

4.5 Uitgangspunten begroting 2020-2023

Algemeen

De begroting is in meerjarenperspectief structureel sluitend en de weerstandsratio bedraagt minimaal 1.

Bestaand beleid

De begrotingen worden opgesteld op basis van bestaand beleid . De conceptbegroting 2020 en het meerjarenperspectief 2021-2023 is dus “beleidsarm”. Geen ruimte voor nieuwe zaken, tenzij dit in de Voorjaarsnota 2019 is opgenomen en besloten.

Nieuw beleid

Geen nieuw beleid anders dan door niet beïnvloedbare externe factoren (wettelijke verplichtingen en/of contractuele afspraken) en/of opgenomen in de Voorjaarsnota 2019. Uitzetting van budget dient te worden onderbouwd. Voor de budgetten betekent dit bij ongewijzigde omstandigheden: het doortrekken van de budgetten 2019.

Salarissen

Bij het ramen van de salariskosten wordt uitgegaan van de vastgestelde (toegestane) formatie per 1 mei 2019, eventueel verhoogd met nominale ontwikkelingen. Uit wordt gegaan wordt van het maximum van de functieschaal. Daarnaast zijn in de ramingen de zogenaamde incidentele componenten, bestaande uit, individueel keuzebudget, toelagen waaronder garanties etc. opgenomen. Voor 2020 en volgende wordt rekening gehouden met een salariskostenontwikkeling van 3 % per jaar.

Stelpost prijsstijgingen

Voorgesteld wordt uit te gaan van de correctie die qua prijsstijging wordt gepubliceerd in de meicirculaire 2019 dit evenwel met uitzondering van de opgenomen budgetten voor gesubsidieerde instellingen en prijsontwikkelingen die gebaseerd zijn op contractuele verplichtingen.

Rentekosten

De rentekosten verbonden aan reeds gedane investeringen worden berekend aan de hand van het schema rentetoerekening jaar T zoals in de Notitie rente 2017 (april 2016) van de Commissie BVV is opgenomen.

Nieuwe investeringen

In de begroting worden in principe geen nieuwe investeringen opgenomen, tenzij deze in de meerjarenraming 2019-2022 en/of in de Voorjaarsnota 2019 zijn opgenomen.

Vervangingsinvesteringen

De kapitaallasten die voortvloeien uit de jaarlijkse te plegen vervangingsinvesteringen, op basis van het vigerende meerjarig vervangingsinvesteringenplan, worden gedekt uit de jaarlijkse vrijvallende kapitaallasten. In de begroting wordt de omvang van de vrijval kapitaallasten en de aanwending daarvan in de begroting en meerjarenraming zichtbaar gemaakt. Indien geen vervangingsinvesteringplan beschikbaar is wordt in ieder geval een stelpost vervangingsinvesteringen opgenomen.

Belastingen en tarieven

Als uitgangspunt geldt dat de tarieven jaarlijks worden geïndexeerd. Deze trendmatige aanpassing is gebaseerd op de stijging van het prijsindexcijfer voor de gezinsconsumptie van twee jaar voor het begrotingsjaar. Voor de in 2020 toe te passen stijging van de tarieven geldt daarom 2018 als peiljaar. In het voorstel "Ombuigingen" is een OZB verhoging van 10% opgenomen voor het jaar 2020.

Taakstellingen & Ombuigingen

De taakstellingen in de begroting 2020 betreffen: Maatschappelijk vastgoed en Sociaal Domein.

Weerstandsvermogen

Het vermogen van de gemeente om niet structurele risico's te kunnen opvangen zonder daarbij de lopende exploitatie in gevaar te brengen wordt uitgedrukt in de weerstandsratio. Uitgangspunt is een weerstandsratio gelijk of groter dan 1 in de begroting en de meerjarenraming. In het huidige meerjarenperspectief voldoet de ratio niet aan dit uitgangspunt. Voor het herstel van de -ratio worden ombuigingen voorgesteld (Raad 11 juli 2019).

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

De raming van de algemene uitkering is minimaal gebaseerd op de meicirculaire. De hoogte van de algemene uitkering is afhankelijk van een groot aantal factoren, zoals de verwachte ontwikkeling, c.q. stijging van de netto rijksuitgaven (accres), de ontwikkeling van de zogeheten verdeelmaatstaven voor onze gemeente en de zogeheten belastingcapaciteit.

Onvoorziene uitgaven

Dit betreft een stelpost ter dekking van tegenvallers, c.q. niet voorziene uitgaven waar gedurende het begrotingsjaar alsnog prioriteit aan toe wordt gekend. Voorgesteld wordt voor deze post uitgegaan van een bedrag van € 2,27 per inwoner.

5. Risico's

5.1 Omvang weerstandsvermogen

De omvang van het weerstandsvermogen wordt bepaald door de omvang van de algemene reserve, de onbenutte belastingcapaciteit en onvoorziene uitgaven.

5.2 Overzicht risico's

De inventarisatie van de risico's , gebaseerd op de jaarrekening 2018, leidt tot de navolgende tabel:

Risico	Maximaal risico	S/I	Effect	Kans	Risicobedrag
1 Grex IJsbaan	€ 150.000	I	€ 150.000	50%	€ 75.000
2 Grex deel Noord Stadscentr Hoogezand	€ 501.000	I	€ 501.000	50%	€ 250.500
3 Grex Julianapark	€ 145.000	I	€ 145.000	25%	€ 0
4 Grex Tolweg	€ 860.000	I	€ 860.000	25%	€ 0
5 Grex Burg. Venemastraat	€ 345.000	I	€ 345.000	35%	€ 120.750
6 Grex Verl.Veenlaan/Molenstreek verkoop	€ 440.000	I	€ 440.000	10%	€ 44.000
7 Grex Korenmolenweg	€ 297.000	I	€ 297.000	35%	€ 103.950
8 Grex Bedrijvenpark Rengers verkoop	€ 4.019.000	I	€ 4.019.000	30%	€ 0
9 Grex Bedrijvenpark Rengers markt	€ 1.159.000	I	€ 1.159.000	50%	€ 0
10 MVA De Vosholen deelplan II	€ 1.885.000	I	€ 1.885.000	25%	€ 471.250
11 MVA Gouden Driehoek	€ 220.000	I	€ 220.000	25%	€ 55.000
12 MVA Beneden Veensloot	€ 190.000	I	€ 190.000	25%	€ 47.500
13 Planschades	€ 600.000	1	€ 600.000	50%	€ 300.000
14 Sociaal Domein : Jeugd	€ 2.500.000	S	€ 5.000.000	50%	€ 2.500.000
15 Gewaarborgde geldleningen	€ 1.800.000	I	€ 1.800.000	10%	€ 180.000
16 Renterisico	€ 320.000	S	€ 640.000	10%	€ 64.000
17 BTW	€ 1.020.000	I	€ 1.020.000	25%	€ 255.000
18 BTW	€ 340.000	S	€ 680.000	25%	€ 170.000
19 BTW Compensatiefonds	€ 931.000	s	€ 1.862.000	25%	€ 465.500
20 Reserves en voorzieningen	€ 106.000	S	€ 212.000	25%	€ 53.000
21 Aardbevingen	€ 1.000.000	I	€ 1.000.000	10%	€ 100.000
22 Aardbevingen	€ 250.000	S	€ 500.000	10%	€ 50.000
23 WOZ bezwaren	€ 170.000	I	€ 170.000	50%	€ 85.000
24 Beroepzaak onderwijs	€ 2.175.000	I	€ 2.175.000	25%	€ 543.750
25 Effecten gasbesluit 2030		PM S		PM 50%	PM
26 Algemene uitkering	€ 500.000	S	€ 1.000.000	25%	€ 250.000
Totaal					€ 6.184.200

De weerstandsratio ontwikkelt zich op basis van deze voorjaarsnota en de geactualiseerde risico's , als volgt:

Weerstandsratio	2.019	2.020	2.021	2.022	2.023
Weerstandsvermogen	7.149.733	5.808.344	7.791.483	11.078.202	14.220.174
Risico's	6.184.200	6.184.200	6.184.200	6.184.200	6.184.200
Ratio	115,61%	93,92%	125,99%	179,14%	229,94%
Ratio in cijfers	1,16	0,94	1,26	1,79	2,3

De ratio is in belangrijke mate positief beïnvloed door de herijking van de reserves en voorzieningen (Raadsbesluit 5 juli 2018). Deze bijstelling is incidenteel terwijl de ontwikkeling van de financiële positie veelal een nadelig structureel effect heeft. Gekoppeld aan de nog te realiseren structurele ombuigingsmaatregelen blijft aandacht geboden. Een ratio beneden de 1 is niet wenselijk. Bij een meerjarige voortzetting van een dergelijke situatie is een herstelplan

noodzakelijk. Wij hebben dat vroegtijdig onderkend door onder andere ombuigingsmaatregelen voor te stellen die mede leiden tot versterking van ons weerstandsvermogen. Zoals hiervoor betoogd blijft aandacht geboden. De financiële consequenties van de mei-circulaire 2019 en de structurele ontwikkeling van het “Buigbudget” - voor 50% verwerkt, zijn bijvoorbeeld niet in de Voorjaarsnota 2019 betrokken.

Bijlagen

5.3 Bijlage 1 : Financieel overzicht voorstellen

5.4 Bijlage 2 : Vervangingsinvesteringen